

заміну інноваційними або модифікованими продуктами кредитний портфель банку, що пов'язано з особливостями його формування у часі.

В межах реалізації інноваційної кредитної політики ми пропонуємо використовувати лише простий інноваційний процес, у зв'язку з тим, що він представляє напрям роботи однієї організаційної одиниці – банк.

Механізм реалізації інноваційної кредитної політики ми пропонуємо розподілити на два елементи:

а) попередня робота з видання і оформлення кредитів (використання та контроль за традиційною частиною кредитних процедур; впровадження, використання та підвищений контроль за інноваційною частиною кредитних процедур);

б) забезпечення подальшого руху кредитних відносин (традиційними, модифікованими та інноваційними кредитними продуктами).

Представлений механізм реалізації інноваційної кредитної політики дозволить побудувати ефективні умови її виконання і отримати результат, який максимально буде наблизений до запланованого, незважаючи на жорсткі конкурентні умови в період генезису сталої економіки.

Література

1. Гаврікова А.В. Розвиток механізму формування інноваційної кредитної політики банку // Економіка ХХІ століття: теорія і практика: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 14-15 вересня 2012 р.). – м. Київ: ГО «Київський економічний науковий центр», 2012. – 120 с.
2. Волкова Н.І. Особливості інноваційної кредитної політики банку / Н.І.Волкова, А.В. Гаврікова // Економіка і організація управління. Збірник наукових праць. Донецький національний університет. Випуск № 2 (6), 2009. – С. 21-30.

Горин В. П.

к.е.н.

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИДАТКІВ

Соціально-економічні перетворення в Україні демонструють складність процесів становлення демократичного суспільства. Трансформація усталених засад ведення господарської діяльності, ціннісних орієнтирів та мотиваційних спонукань у соціальному середовищі обумовлює постійне посилення вимог до формування й проведення ефективної бюджетної політики. В сучасних умовах вона розглядається як активний елемент системи державного регулювання, провідний чинник управління економічними й соціальними процесами, їхнім розвитком. Водночас, бюджетна політика являє собою індикатор фінансової результативності діяльності держави, яка вимірюється не стільки обсягом витрачених державою коштів, скільки відповідністю бюджетних видатків суспільним пріоритетам та отриманим від них ефектом. З огляду на це, наукові дослідження, присвячені питанням вироблення основних напрямів ефективного

витрачання бюджетних коштів та їхнього узгодження з інтересами суспільства не втрачають своєї актуальності.

Проблеми взаємозв'язку суспільного вибору й пріоритетів бюджетної політики, оцінювання впливу бюджету на соціально-економічний розвиток суспільства досить широко висвітлюються фінансовою наукою і представлені працями як зарубіжних вчених Ш. Бланкарта, Дж. Б'юкенена, Р. Масгрейва, У. Петті, А. Пігу, К. Шоупа, так і вітчизняних науковців В. Андрущенка, О. Василика, В. Гейця, В. Дем'янишина, О. Кириленко, В. Федосова, С. Юрія та інших. Однак, складність і багатоплановість проблем формування ефективної бюджетної політики у сфері бюджетних видатків, урахування при її виробленні суспільних інтересів вимагають до цієї проблематики постійної уваги.

Залежно від суспільно-політичної та економічної ситуації в країні бюджетна політика може передбачати різний ступінь перерозподілу ВВП та централізації фінансових ресурсів у межах бюджетної системи, пріоритетність бюджетного фінансування тих чи інших заходів, вибір методів збалансування бюджетних доходів і видатків тощо. Глобальна тенденція до посилення ролі держави у перерозподільчих процесах та регулюванні соціально-економічного розвитку спричиняє стійке збільшення видатків бюджету. До найважливіших причин, які його обумовлюють науковці зараховують збільшення витрат на надання публічних послуг згідно з концепцією «сервісної держави», зростання «ефекту заміщення», трансформацію інституційних умов [1, с. 16], зміну структури витрат домогосподарств, проведення стабілізаційної політики, збільшення державного боргу і витрат на його обслуговування [2, с. 12].

Ступінь участі держави в економічних процесах безпосередньо пов'язана з цілями й пріоритетами суспільного розвитку, а також функціями, які вона виконує. Між тим, ні в органах державної влади, ні у середовищі науковців немає чіткого уявлення та узгодженої позиції щодо формулювання пріоритетів бюджетної політики в сучасних умовах. Так, ряд вітчизняних вчених визнає головною метою бюджетної політики забезпечення гідного життєвого рівня населення відповідно до вимог, закладених у соціальних стандартах [3, с. 175]. На думку російських науковців Т. Ковальнової та С. Баруліна, основна мета бюджетної політики полягає у збереженні фінансової і соціальної стабільності, регулюванні розвитку ринкової інфраструктури [4, с. 93], а Є. Ясін, І. Греков та В. Садков визначають її як забезпечення виконання державою мінімального набору своїх функцій, а саме: створення умов функціонування суб'єктів економіки та досягнення макроекономічної стабільності [5, с. 58; 6, с. 5]. А. Соколовська вказує, що до цього мінімального набору державних функцій мають належати також соціальний захист і соціальне забезпечення, охорона здоров'я та освіта [7, с. 22]. Крім цих, в науковій літературі до пріоритетів бюджетної політики також зараховують розвиток бюджетних відносин, удосконалення управління суспільними фінансами, досягнення балансу інтересів держави, суб'єктів економіки та населення у фінансових відносинах, суспільний перерозподіл фінансових ресурсів, стимулювання структурних зрушень та ін. [8, с. 282].

Визначоци раціональність наведених підходів щодо формулювання пріоритетів бюджетної політики у сфері видатків, зауважимо, що вони мають бути результатом суспільного вибору, сприяти втіленню суспільних інтересів та очікувань громадян, які делегують владі повноваження. Між тим, в умовах політичної нестабільності бюджетні рішення не завжди віддзеркалюють суспільні потреби і можуть набувати відтінку політичного компромісу. Тенденції суспільних настроїв в Україні вказують на суттєві розбіжності між очікуваннями суспільства і визначеними бюджетними пріоритетами, невисоку оцінку громадянами ефективності витрачання коштів держави. Соціологічні дослідження засвідчують, що менше 1/3 громадян вважає, що економічна політика держави спрямована на захист їхніх інтересів [9], а більше 55% – що сплачені податки розкрадаються або використовуються неефективно [10].

Оцінюючи відповідність пріоритетів бюджетної політики у сфері видатків суспільним потребам, ми проаналізували темпи зростання видатків державного бюджету на економічну діяльність і видатків соціального характеру (до них зараховано видатки на освіту, охорону здоров'я, духовно-культурну сферу, соціальний захист і соціальне забезпечення) за період 2000-2011 років (рис. 1).

Наведені показники засвідчують, що тенденції зміни бюджетних видатків формуються переважно під впливом позаекономічних чинників, вказують на тісний взаємозв'язок між пріоритетами бюджетної політики та суспільно-політичною ситуацією в країні. Найвищі темпи приросту соціальних видатків бюджету, як правило, припадали на періоди значної політичної активності суспільства (роки проведення виборів та політичного протистояння) і пов'язані з форсованим приростом соціальних зобов'язань держави. Його причиною було не стільки зростання економічних можливостей країни, скільки популізм усіх політичних сил і їхнє бажання здобути симпатії виборців. Натомість, видатки бюджету на потреби економіки, як правило, швидко зростали у міжвиборчі роки, коли політичне протистояння помітно знижувалось.



Рис. 1. Темпи зростання видатків на економічну діяльність і видатків соціального характеру з Державного бюджету України у 2000-2011 рр., %

Джерело: розраховано за даними Міністерства фінансів України

Винятком з правила став період 2008-2010 рр., коли динаміка видатків бюджету економічного та соціального призначення була однонаправленою. Різке зростання бюджетних асигнувань на потреби економіки у 2008 році було пов'язане з підтримкою фінансового сектору в умовах розгортання фінансової кризи, а 1,5-разовий приріст видатків соціального призначення спричинений збільшенням фінансування соціальних програм для мінімізації впливу кризових явищ на суспільний добробут. Значне падіння економіки у 2009 році негативно позначилось на рівні виконання бюджету і спровокувало низхідну динаміку його видатків на економічну діяльність та різке зниження приросту видатків соціального призначення.

Отож, бюджетна політика останніх років характеризувалася розмитістю пріоритетів та наявністю системних помилкових припущень, покладених в її основу: бюджетні видатки мали переважно соціально орієнтований характер, спостерігалось скорочення частки видатків розвитку; державну підтримку стратегічно важливих для економічного росту напрямів діяльності було майже припинено. До негативних моментів сучасної політики видатків бюджету слід теж зарахувати: недостатнє обґрунтування макроекономічних показників при розробці видатків бюджету; надмірний обсяг декларованих соціальних зобов'язань держави; недостатню ефективність проектування й розподілу бюджетних інвестицій; слабку бюджетну дисципліну і відповідальність за планування й використання коштів бюджету тощо. Втім, головним її недоліком є те, що вона підпорядковується не ідеї формування економічного базису для довгострокового стійкого зростання суспільного добробуту, а спрямована на задоволення поточних споживчих потреб населення на угоду його короточасним інтересам. Вирішення цієї проблеми дасть змогу перетворити бюджет на інструмент активного регулювання інноваційно-інвестиційних процесів в економіці. Вважаємо, що сучасна бюджетна політика держави у сфері видатків має бути зорієнтована на створення сприятливих умов розвитку виробництва та вдосконалення інфраструктури на основі запровадження інноваційної моделі структурної перебудови економіки як неодмінної умови її подальшого росту. Саме на цій основі можливе досягнення суттєвого зростання добробуту населення і реалізація його ключових інтересів.

Література

1. Чугунов І. Я. Теоретичні основи системи бюджетного регулювання: підручник / І. Я. Чугунов. – К.: НДФІ, 2005. – 259 с.
2. Луніна І. Політичні та економічні фактори зміни рівня державних видатків / І. Луніна // Економіка України. – 2004. – № 6. – С. 12-19.
3. Засади формування бюджетної політики держави: Наук. монографія / [М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, І. О. Плужніков та ін.]; за наук. ред. д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка. – К.: НАУ, 2003. – 284 с.
4. Ковалева Т. М. Бюджет и бюджетная политика в Российской Федерации: Учебное пособие / Т. М. Ковалева, С. В. Барулин. – 2-е изд. – М.: КНОРУС, 2006. – 208 с.
5. Садков В. Об оптимальных размерах участия государства в экономике / В. Садков, И. Греков // Общество и экономика. – 2006. – № 11-12. – С. 57-77.
6. Ясин Е. Государство и экономика на этапе модернизации / Е. Ясин // Вопросы экономики. – 2006. – № 4. – С. 4-30.

7. Соколовська А. Економічна функція держави та особливості її виконання в Україні / А. Соколовська // Економіка України. – 2008. – № 3. – С. 21-22.
8. Лисяк Л. Система цільових орієнтирів сучасної бюджетної політики / Л. Лисяк // Вісник Львівського університету: Серія Економіка. – 2008. – Вип. 39. – С. 281-286.
9. На що насамперед спрямована соціально-економічна політика влади: соціологічне опитування (19-25.06.2008р.) / УЦЕПД «Центр Разумкова» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=348
10. Що Ви відчуваєте, коли сплачуєте податки: соціологічне опитування (27.02-05.03.2009р.) / УЦЕПД «Центр Разумкова» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=440

Хоменко Т.С.

студентка 5 курсу спеціальності фінанси і кредит
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ДО ПИТАННЯ ОЦІНКИ САНАЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Головним критерієм прийняття рішення щодо санації підприємства є його санаційна спроможність. Санаційна спроможність – це наявність у підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, фінансових, організаційно-технічних та правових можливостей, які визначають його здатність до успішного проведення фінансової санації [2].

Санаційно спроможним підприємство буде тоді, коли продисконтована очікувана вартість майбутніх активів перевищуватиме вартість його ліЗавдання оцінки санаційної спроможності підприємства наступні:

- аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства;
- аналіз фінансового стану підприємства;
- визначення причин та глибини фінансової кризи, можливостей її подолання;
- аналіз сильних та слабких сторін підприємства;
- оцінка ризиків, пов'язаних з реалізацією санаційної концепції;
- формування висновку про доцільність санації чи ліквідації підприємства[3].

Санаційно-спроможним підприємство буде в тому разі, якщо воно здатне підтримувати фінансову рівновагу в довгостроковому періоді, тобто коли є достатні передумови для відновлення та збереження стабільної платоспроможності, щоб у кредиторів не було підстав звертатися до господарського суду із заявою щодо порушення справи про банкрутство.

Важливим елементом визначення санаційної спроможності підприємства є аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства[1].

Порядок аналізу виробничої діяльності підприємства наступний:

- 1) оцінка загальної виробничої структури підприємства;
- 2) оцінка рівня існуючої технології виробництва;
- 4) аналіз руху основних фондів та амортизаційних відрахувань;
- 5) оцінка показників праці.